ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)
της 6ης Οκτωβρίου 1987 *

Στην υπόθεση 152/83,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Tribunal de grande instance του Colmar, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία το παραπέμπον δικαστήριο ζητεί, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιόν του μεταξύ

1) Marcel Demouche,

2) Εταιρίας ασφαλειών « Allianz »,

3) HUK-Verband, αφενός,

και

1) Fonds de garantie automobile,

2) Bureau central français, αφετέρου,

την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία της πρότυπης συμβάσεως μεταξύ γραφείων, της 17ης Δεκεμβρίου 1953, και της συμπληρωματικής συμβάσεως μεταξύ εθνικών γραφείων, της 16ης Οκτωβρίου 1972, σχετικά με την ασφάλιση της αστικής ευθύνης που προκύπτει από την κυκλοφορία αυτοκινήτων οχημάτων,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα)

συγκείμενο από τους K. Κακούρη, πρόεδρο τμήματος, T. Koopmans και G. C. Rodríguez Iglesias, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Sir Gordon Slynn
γραμματέας: B. Pastor, υπάλληλος διοικήσεως

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η εταιρία ασφαλειών « Allianz », ενάγουσα στην κύρια δίκη, εκπροσωπούμενη από το δικηγόρο Bergmann,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

— το HUK-Verband, ενάγον στην κύρια δίκη, εκπροσωπούμενο από το δικηγόρο C. Hootz,

— το Bureau central français, εναγόμενο στην κύρια δίκη, εκπροσωπούμενο από το δικηγόρο L. Funck-Brentano,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από το J. Amphoux, μέλος της νομικής της υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 1ης Ιουλίου 1987,

αφού άκουσε το γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της ίδιας ημέρας,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με απόφαση της 6ης Ιουλίου 1983, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 26 Ιουλίου 1983, το Tribunal de grande instance του Colmar υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία της πρότυπης συμβάσεως μεταξύ γραφείων, της 17ης Δεκεμβρίου 1953, και της συμπληρωματικής συμβάσεως της 16ης Οκτωβρίου 1972, που συνήψαν μεταξύ τους τα εθνικά γραφεία ασφαλιστών οχημάτων και αφορούν την ασφάλιση της αστικής ευθύνης που προκύπτει από την κυκλοφορία των αυτοκινήτων οχημάτων.

2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ των διαδίκων της κυρίας δίκης ως προς την αρμοδιότητα του παραπέμποντος δικαστηρίου να αποφανθεί για το ποιος φέρει τελικά την ευθύνη για την οφειλόμενη σε θύμα αυτοκινητιστικού ατυχήματος επανόρθωση στο πλαίσιο των ρητρών περί διαιτησίας που περιλαμβάνουν οι προαναφερθείσες συμβάσεις.

Το νομικό πλαίσιο

3 Η ασφάλιση της αστικής ευθύνης που προκύπτει από την κυκλοφορία αυτοκινήτων οχημάτων με συνήθη στάθμευση σε άλλο κράτος μέλος αποτελεί αντικείμενο συμβάσεων ιδιωτικού δικαίου και κοινοτικών πράξεων.

4 Η πρώτη σύμβαση του είδους αυτού, αποκαλούμενη « πρότυπη σύμβαση μεταξύ γραφείων », η οποία υπογράφηκε στις 17 Δεκεμβρίου 1953 μεταξύ των κεντρικών γραφείων των κρατών μελών, θέσπισε σύστημα συνεργασίας, γνωστό ως « σύστημα της πράσινης κάρτας », το οποίο στηρίζεται σε ομοιόμορφη πράσινη κάρτα ασφαλίσεως. Σύμφωνα με το σύστημα αυτό, κάθε εθνικό κεντρικό γραφείο ή ένωση αποτελούμενη από το σύνολο ή την πλειοψηφία των ασφαλιστικών εταιριών αναλαμβάνει, αφενός, να διακανονίζει στη χώρα του τις ζημίες που προκαλούνται από οχήματα ταξινομημένα στα άλλα κράτη μέλη και εφοδιασμένα με την πράσινη κάρτα και, αφετέρου, να εξοφλεί τα αλλοδαπά γραφεία που έχουν ήδη διακανονίσει τις ζημίες που προκλήθηκαν από οχήματα ασφαλισμένα στη χώρα του.

5 Το άρθρο 13 της εν λόγω συμβάσεως ορίζει ότι « ... οποιαδήποτε διαφορά μεταξύ γραφείων ως προς την ερμηνεία και τις συνέπειες της παρούσας συμβάσεως υποβάλλεται σε διαιτητές ... » και ότι « η απόφαση των διαιτητών θα καθίσταται απρόσβλητη και θα συνεπάγεται την ανάληψη υποχρεώσεως από τα γραφεία ... ».

6 Με σκοπό να διευκολύνει περισσότερο τη διακίνηση των ταξιδιωτών μεταξύ των κρατών μελών, με την οδηγία 72/166 του Συμβουλίου, της 24ης Απριλίου 1972, περί εναρμονίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών των σχετικών με την ασφάλιση της αστικής ευθύνης που προκύπτει από την κυκλοφορία αυτοκινήτων οχημάτων και με τον έλεγχο της υποχρεώσεως προς ασφάλιση της ευθύνης αυτής (ΕΕ ειδ. έκδ. 06/001, σ. 136), τέθηκε σε εφαρμογή σύστημα στηριζόμενο στα ακόλουθα στοιχεία: πρόβλεψη σε κάθε εθνική νομοθεσία των κρατών μελών της υποχρεώσεως ασφαλίσεως της αστικής ευθύνης που προκύπτει από την κυκλοφορία αυτοκινήτων οχημάτων (άρθρο 3) και κατά συνέπεια τεκμήριο ότι κάθε κοινοτικό αυτοκίνητο όχημα που κυκλοφορεί στο έδαφος της Κοινότητας καλύπτεται από ασφάλιση, τέλος δε κατάργηση του ελέγχου της πράσινης κάρτας, για τα οχήματα που έχουν τη συνήθη στάθμευσή τους σε κράτος μέλος, κατά τη διέλευση των εσωτερικών συνόρων της Κοινότητας (άρθρο 2, παράγραφος 1).

7 Η λειτουργία του εν λόγω συστήματος προϋπέθετε ότι κάθε εθνικό γραφείο εγγυάται την αποκατάσταση των ζημιών που παρέχουν δικαίωμα αποζημιώσεως και προκαλούνται στην περιφέρειά του από ασφαλισμένο ή μη όχημα που έχει τη συνήθη στάθμευσή του σε κράτος μέλος και έχει δικαίωμα αναγωγής κατά του γραφείου της χώρας της συνήθους σταθμεύσεως του οχήματος ή κατά του ασφαλιστή. Σε συνάρτηση με την ανάγκη αυτή, το άρθρο 2, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα ακόλουθα:

« Όσον αφορά τα οχήματα με συνήθη στάθμευση στο έδαφος ενός κράτους μέλους, οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας, εξαιρουμένων των άρθρων 3 και 4, τίθενται σε ισχύ:

— μετά τη σύναψη συμφωνίας μεταξύ των έξι εθνικών γραφείων ασφαλίσεως, κατά την οποία κάθε εθνικό γραφείο εγγυάται την ικανοποίηση, σύμφωνα με τις διατάξεις της εθνικής του νομοθεσίας περί υποχρεωτικής ασφαλίσεως, των αξιώσεων από ατυχήματα τα οποία έγιναν στο έδαφός του και τα οποία προεκλήθησαν από την κυκλοφορία οχημάτων με συνήθη στάθμευση στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, είτε αυτά τα οχήματα είναι ασφαλισμένα είτε όχι·

— από της ημερομηνίας που θα καθορίσει η Επιτροπή αφού προηγουμένως διαπιστώσει, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, ότι συνήφθη η συμφωνία·

— για τη διάρκεια της συμφωνίας αυτής ».

8 Στο πλαίσιο της οδηγίας αυτής, τα εθνικά γραφεία των κρατών μελών καθώς και δύο τρίτες χώρες συνήψαν στις 16 Οκτωβρίου 1972 συμπληρωματική σύμβαση της προαναφερθείσας συμβάσεως του 1953, η οποία επρόκειτο να τεθεί σε ισχύ « από την ημερομηνία του άρθρου 2, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, της οδηγίας ... », δηλαδή από την ημερομηνία που θα καθόριζε η Επιτροπή. Το άρθρο 1, στοιχείο γ), της εν λόγω συμβάσεως διευκρινίζει ότι τα συμβαλλόμενα μέρη στηρίζονται στην οδηγία, ενώ το στοιχείο δ) του ιδίου άρθρου προβλέπει ότι « οποιαδήποτε διαφορά μεταξύ γραφείων ως προς την ερμηνεία της εννοίας της συνήθους σταθμεύσεως, ο ορισμός της οποίας δόθηκε ανωτέρω, υποβάλλεται σε συλλογικό όργανο τριών διαιτητών ... ».

9 Με τη σύσταση 73/185, της 13ης Μαΐου 1973 (JO L 194, σ. 13), η Επιτροπή, στηριζόμενη στο άρθρο 2, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, της προαναφερθείσας οδηγίας του Συμβουλίου, διαπίστωσε ότι η παραπάνω συμπληρωματική σύμβαση πληρούσε τις προϋποθέσεις της πρώτης περιπτώσεως της διατάξεως αυτής και καθόρισε την ημερομηνία από την οποία τα κράτη μέλη όφειλαν να απέχουν από τη διενέργεια μεθοριακού ελέγχου σχετικά με την ασφάλιση της αστικής ευθύνης για τα οχήματα με συνήθη στάθμευση το έδαφος άλλου κράτους μέλους.

10 Μετά την επακολουθήσασα προσχώρηση τρίτων χωρών στο εν λόγω σύστημα — με τη σύναψη νέων συμπληρωματικών συμβάσεων μεταξύ εθνικών γραφείων — η Επιτροπή εξακολούθησε να εκδίδει αποφάσεις με την ίδια νομική βάση και με την ίδια διατύπωση όπως η της πρώτης συστάσεώς της, καθορίζοντας κάθε φορά την ημερομηνία από την οποία έπρεπε να καταργηθεί ο έλεγχος στα σύνορα. Μία από τις συμπληρωματικές συμβάσεις, και συγκεκριμένα εκείνη της 12ης Δεκεμβρίου 1973, είναι προσαρτημένη στην απόφαση 74/167 της Επιτροπής, της 6ης Φεβρουαρίου 1974 (ΕΕ ειδ. έκδ. 06/001, σ. 178, η ελληνική έκδοση της οποίας δεν περιλαμβάνει τη σύμβαση).

Η διαφορά της κύριας δίκης

11 Η διαφορά της κύριας δίκης οφείλεται σε αυτοκινητιστικό ατύχημα που συνέβη στη Γαλλία τον Αύγουστο του 1973, οπότε ο Demouche, γάλλος υπήκοος, τραυματίστηκε από όχημα ταξινομημένο στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, ασφαλισμένο σε γερμανική ασφαλιστική εταιρία, ο οδηγός του οποίου δεν είχε άδεια οδηγήσεως.

12 Το γαλλικό bureau central, το οποίο ενήχθη για να καταβάλει στο θύμα αποζημίωση, προσεπικάλεσε ως δικονομικό εγγυητή τη γερμανική ασφαλιστική εταιρία καθώς και το γερμανικό κεντρικό γραφείο. Στηριχθέν στη ρήτρα περί διαιτησίας του άρθρου 13 της προαναφερθείσας συμβάσεως μεταξύ γραφείων, της 17ης Δεκεμβρίου 1953, κατά το οποίο « οι διαφορές μεταξύ γραφείων ως προς την ερμηνεία και τις συνέπειες της παρούσας συμβάσεως υποβάλλονται σε διαιτητές ... », το γραφείο αυτό προέβαλε ένσταση αναρμοδιότητας του γαλλικού δικαστηρίου. Το γαλλικό bureau central υποστήριξε ότι η προαναφερθείσα συμπληρωματική σύμβαση μεταξύ γραφείων, της 16ης Οκτωβρίου 1972 [άρθρο 2, στοιχείο γ)], τροποποίησε την εν λόγω ρήτρα, με αποτέλεσμα του λοιπού η εφαρμογή της ρήτρας περί διαιτησίας να περιορίζεται μόνο στην περίπτωση κατά την οποία η διαφορά έχει ως αντικείμενο την ερμηνεία της εννοίας « συνήθης στάθμευση ».

13 Το Tribunal de grande instance του Colmar ανέστειλε τη διαδικασία σχετικά με την προσεπίκληση του δικονομικού εγγυητή και υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

« Περιόρισε η συμπληρωματική σύμβαση της 16ης Οκτωβρίου 1972 την εφαρμογή της ρήτρας περί διαιτησίας, που είχε χαρακτηριστεί ως ρήτρα γενικής ισχύος με τη σύμβαση της 17ης Δεκεμβρίου 1953, μόνο στην περίπτωση κατά την οποία ανακύπτει διαφορά μεταξύ γραφείων ως προς την ερμηνεία της εννοίας της συνήθους σταθμεύσεως; ».

14 Στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση αναπτύσσονται διεξοδικώς τα πραγματικά περιστατικά και οι γραπτές παρατηρήσεις που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο. Τα στοιχεία αυτά του φακέλου δεν επαναλαμβάνονται πιο κάτω παρά μόνο καθόσον απαιτείται για να σχηματίσει κρίση το Δικαστήριο.

Επί της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου

15 Το γαλλικό bureau central, εναγόμενο της κύριας δίκης, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, η δανική κυβέρνηση και η Επιτροπή υποστηρίζουν με τις γραπτές παρατηρήσεις τους ότι το Δικαστήριο είναι αναρμόδιο να ερμηνεύσει τις διατάξεις στις οποίες αναφέρεται το υποβληθέν από το εθνικό δικαστήριο ερώτημα, λόγω του ότι οι μεταξύ κεντρικών γραφείων συμβάσεις, έχοντας συναφθεί μεταξύ οργανισμών ιδιωτικού δικαίου, έχουν το χαρακτήρα ιδιωτικής συμβάσεως και κατά συνέπεια δεν συνιστούν πράξη των οργάνων της Κοινότητας κατά την έννοια του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ.

16 Αντίθετα, το γερμανικό κεντρικό γραφείο HUK-Verband, ενάγον της κύριας δίκης, υποστηρίζει ότι το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να ερμηνεύσει τις εν λόγω συμβάσεις, άποψη την οποία συμμερίστηκε το γαλλικό bureau central κατά την προφορική διαδικασία. Κατά την άποψη των δύο γραφείων, η προαναφερθείσα οδηγία 72/166 εξαρτά την έναρξη ισχύος της από τη σύναψη συμπληρωματικής συμβάσεως μεταξύ κεντρικών γραφείων των κρατών μελών, ο χρόνος ισχύος της οποίας αποτελεί προϋπόθεση του χρόνου εφαρμογής της οδηγίας· έτσι, ο σκοπός της οδηγίας αυτής είναι αδύνατο να επιτευχθεί χωρίς την εν λόγω σύμβαση. Επιπλέον, το γεγονός ότι η συμπληρωματική σύμβαση του 1973 είναι προσαρτημένη στην προαναφερθείσα απόφαση 74/167 της Επιτροπής αποδεικνύει τη σύνδεση των εν λόγω συμβάσεων προς τις κοινοτικές πράξεις που διέπουν το θέμα.

17 Πρέπει να υπομνηστεί συναφώς ότι, δυνάμει του άρθρου 177, « το Δικαστήριο αποφαίνεται με προδικαστικές αποφάσεις... β) επί του κύρους και της ερμηνείας των πράξεων των οργάνων της Κοινότητας ... ». Πρέπει επομένως να εξεταστεί αν η συμπληρωματική σύμβαση της 16ης Οκτωβρίου 1972, την ερμηνεία της οποίας ζητεί το εθνικό δικαστήριο, πρέπει να θεωρεί ως πράξη οργάνου της Κοινότητας κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως.

18 Δεν αμφισβητείται ότι η συμπληρωματική σύμβαση καταρτίστηκε και συνήφθη μεταξύ εθνικών ενώσεων ασφαλιστών που αποτελούν οργανισμούς ιδιωτικού δικαίου

και ενεργούν στο πλαίσιο της αποστολής που τους αναθέτουν τα καταστατικά τους και η εθνική νομοθεσία που τους διέπει.

19 Κατά συνέπεια, η σύμβαση δεν μπορεί να θεωρηθεί ως πράξη κοινοτικού οργάνου, δεδομένου ότι κανένα θεσμικό όργανο των Κοινοτήτων δεν έλαβε μέρος στη σύναψή της. Το γεγονός ότι η σύναψη της εν λόγω συμβάσεως προβλέπεται ως προϋπόθεση ενάρξεως της ισχύος της οδηγίας 72/166 του Συμβουλίου, καθώς επίσης το γεγονός ότι ο χρόνος εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας εξαρτάται από τη διάρκεια ισχύος της συμπληρωματικής συμβάσεως, δεν μεταβάλλει σε τίποτα τη φύση της ως πράξεως ιδιωτικών ενώσεων.

20 Η σκέψη αυτή δεν επηρεάζεται από το γεγονός ότι η Επιτροπή, είτε με σύσταση είτε με διαδοχικές αποφάσεις, διαπίστωνε κάθε φορά τη συμφωνία των εν λόγω συμπληρωματικών συμβάσεων προς τις επιταγές της οδηγίας, αλλ' ούτε και από το γεγονός ότι μία από τις προαναφερθείσες συμβάσεις προσαρτήθηκε σε μια από τις αποφάσεις της Επιτροπής και δημοσιεύτηκε μαζί της στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*. Επρόκειτο για διαπίστωση της Επιτροπής ότι πληρούνταν η προϋπόθεση του άρθρου 2, παράγραφος 2, της οδηγίας του Συμβουλίου· σε καμία δε περίπτωση η διαπίστωση αυτή δεν ισοδυναμεί με ενσωμάτωση της συμβάσεως στο κείμενο της αποφάσεως ούτε με τη μετατροπή της σε κοινοτική πράξη.

21 Ενόψει των σκέψεων που προηγήθηκαν, πρέπει να αναγνωριστεί ότι το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να αποφανθεί προδικαστικώς επί του ερωτήματος που του υπέβαλε το εθνικό δικαστήριο.

Επί των δικαστικών εξόδων

22 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, η δανική κυβέρνηση και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης το χαρακτήρα παρεμπίπτοντος, που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

κρίνοντας επί του ερωτήματος που υπέβαλε το Tribunal de grande instance του Colmar, με απόφαση της 6ης Ιουλίου 1983, αποφαίνεται:

Το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί του ερωτήματος που υπέβαλε το εθνικό δικαστήριο.

Κακούρης Koopmans Rodríguez Iglesias

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 6 Οκτωβρίου 1987.

Ο γραμματέας

P. Heim

Ο πρόεδρος του τετάρτου τμήματος

Κ. Κακούρης